

2023/2124(INI)

19. 9. 2023

NÁVRH ZPRÁVY

o akčním plánu EU: ochrana a obnova mořských ekosystémů pro udržitelný a odolný rybolov
(2023/2124(INI))

Výbor pro rybolov

Zpravodaj: Niclas Herbst

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	9

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o akčním plánu EU: ochrana a obnova mořských ekosystémů pro udržitelný a odolný rybolov (2023/2124(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na sdělení Komise ze dne 21. února 2023 s názvem „Akční plán EU: ochrana a obnova mořských ekosystémů pro udržitelný a odolný rybolov“ (COM(2023)0102),
- s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 12. července 2023 nazvané „Akční plán EU: ochrana a obnova mořských ekosystémů pro udržitelný a odolný rybolov“,
- s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie a zejména její článek 39 o zajištění spravedlivé životní úrovně v zemědělských a rybářských komunitách a na článek 5 o zásadě proporcionality,
- s ohledem na Pařížskou dohodu ze dne 12. prosince 2015 a zejména na čl. 2 odst. 1 písm. b) této dohody o přizpůsobování se nepříznivým dopadům změny klimatu způsobem, který neohrozí produkci potravin,
- s ohledem na své usnesení ze dne 27. dubna 2021 o reziduích chemických látek v Baltském moři na základě petic č. 1328/2019 a 0406/2020¹,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2336 ze dne 14. prosince 2016, kterým se stanoví zvláštní podmínky rybolovu hlubinných populací v severovýchodním Atlantiku a ustanovení pro rybolov v mezinárodních vodách severovýchodního Atlantiku a kterým se zrušuje nařízení Rady (ES) č. 2347/2002²,
- s ohledem na postoje členských států představené na zasedání Rady pro zemědělství a rybolov dne 20. března 2023,
- s ohledem na závěry Rady ze dne 26. června 2023 o balíčku opatření týkajících se rybářské politiky pro udržitelné, odolné a konkurenceschopné odvětví rybolovu a akvakultury,
- s ohledem na dopis komisaře Sinkevičiuse ze dne 3. dubna 2023 o právních důsledcích akčního plánu pro rybolov krabů vlečnými sítěmi pro lov při dně, známém pod názvem „Krabbenfisherei“,
- s ohledem na prováděcí nařízení Komise (EU) 2022/1614 ze dne 15. září 2022, kterým se určují stávající oblasti hlubinného rybolovu a sestavuje seznam oblastí, v nichž se vyskytují nebo pravděpodobně vyskytují citlivé mořské ekosystémy³,

¹ Úř. věst. C 506, 15.12.2021, s. 9.

² Úř. věst. L 354, 23.12.2016, s. 1.

³ Úř. věst. L 242, 19.9.2022, s. 1.

- s ohledem na svůj postoj ze dne 11. července 2023 k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro řízení, zachování a kontrolu zdrojů použitelná v oblasti působnosti Dohody o rybolovu v jižním Indickém oceánu (SIOFA)⁴,
 - s ohledem na projev o stavu Unie za rok 2023, který přednesla předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová dne 14. září 2022 na plenárním zasedání Evropského parlamentu,
 - s ohledem na úmluvu OSN o volném moři ze dne 19. června 2023 a Kchun-mingsko-montrealský globální rámec pro biologickou rozmanitost,
 - s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1100/2007 ze dne 18. září 2007, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního⁵,
 - s ohledem na návrh zprávy svého Výboru pro rybolov o provádění nařízení Rady (ES) č. 1100/2007 ze dne 18. září 2007, kterým se stanoví opatření pro obnovu populace úhoře říčního⁶,
 - s ohledem na článek 54 jednacího řádu,
 - s ohledem na stanovisko Výboru pro rozvoj,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro rybolov (A9-0000/2023),
- A. vzhledem k tomu, že je naléhavě zapotřebí posílit opatření na úrovni EU s cílem zvrátit úpadek mořských ekosystémů a zabývat se – ve vhodných případech – lidskými a přírodními tlaky, podporovat pozitivní obnovu některých rybích populací a podporovat vznik vědeckých studií a další formy výzkumu a vývoje, které zajistí udržitelný rybolov a akvakulturu;
- B. vzhledem k tomu, že dosud bylo přijato už 23 právních předpisů EU o ochraně přírody a více než 40 textů, které se zabývají komunikací, strategiemi a regulací, a řada legislativních textů o životním prostředí a rybolovu;
- C. vzhledem k tomu, že prováděcím nařízením Komise (EU) 2022/1614 se uzavřelo 87 oblastí pro lovná zařízení pro lov při dně ve vodách EU v severovýchodním Atlantiku, jež představují celkovou rozlohu 16 419 km² a 17 % rozlohy v hloubce 400 až 800 metrů;

Ochrana životního prostředí a udržitelnost

1. odsuzuje skutečnost, že navzdory tomu, že odvětví rybolovu EU vynaložilo značné úsilí a dosáhlo významného pokroku, pokud jde o ochranu mořských ekosystémů a zajištění jejich udržitelnosti, v oceánech se stále projevuje změna klimatu, acidifikace a znečištění znečišťujícími látkami, jako jsou dusitany, plasty a jiný odpad v moři nebo

⁴ Přijaté texty, P9_TA(2023)0265.

⁵ Úř. věst. L 248, 22.9.2007, s. 17.

⁶ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/PECH-PR-749918_CS.pdf.

odpad z činnosti na pevnině, nad nimiž rybáři nemají kontrolu a které představují významnou hrozbu pro jejich obživu a mořské ekosystémy;

2. je přesvědčen – jako všechny zúčastněné strany v oblasti politiky rybolovu a životního prostředí –, že zdravé mořské ekosystémy jsou prospěšné pro naše zdraví, naši společnost a hospodářství a jsou zásadní pro planetu a pro obyvatelstvo, které je na nich závislé;

Přístup soudržný se stávajícími nařízeními

3. domnívá se, že akční plán komisaře Sinkevičiuse postrádá přístup, který by byl soudržný s jinými prioritami a strategiemi Komise, jako je zajištění potravinového zabezpečení, strategická autonomie EU a rovné podmínky soutěže se zeměmi mimo EU, jakož i boj proti rostoucím cenám, zlepšení sociálního rozměru společné rybářské politiky (SRP) a posílení hospodářského růstu a zaměstnanosti;
4. připomíná, že by akční plán měl být soudržný s cíli SRP, která zajišťuje, aby činnosti v oblasti rybolovu a akvakultury byly dlouhodobě udržitelné z hlediska životního prostředí a byly řízeny způsobem, jenž je v souladu s cíli dosáhnout přínosů v hospodářské a sociální oblasti a v oblasti zaměstnanosti a přispět k dostupnosti dodávek potravin;

Obnova přírody

5. vyjadřuje politování nad tím, že název akčního plánu není v souladu s návrhy, které jsou v tomto plánu představeny, jelikož ty se zaměřují především na změnu rybolovných postupů, které mají vliv na druhy a stanoviště, a nezabývají se potenciálem pro sladění technik a praxe rybolovu s ochranou nebo obnovou ekosystémů;

Chráněné mořské oblasti

6. trvá na tom, že chráněné mořské oblasti jsou rozmanité, pokud jde o velikost, druhy, stanoviště a ekosystémy, na které se cílí, a neměly by být považovány za stejnorodé oblasti; domnívá se proto, že akční plán zaujímá příliš zjednodušující přístup, a to zejména tím, že navrhuje plošný zákaz některých lovných zařízení, čímž vyvolává dojem, že ke všem chráněným mořským oblastem je třeba přistupovat identicky; vyzývá k nalezení rovnováhy mezi návrhem na uzavření většího počtu tradičních rybolovných oblastí na straně jedné a zachováním rybolovné činnosti na straně druhé;
7. domnívá se, že chráněné mořské oblasti a všechny přísně chráněné oblasti nejsou samy o sobě cílem a že jejich určení za chráněné oblasti nezabrání nesprávným postupům zahraničních loďstev, například čínské flotily u galapážské rezervace;

Vlečné sítě pro lov při dně

8. zastává názor, že uzavření rybolovných zón pro lov vlečnými sítěmi pro lov při dně není jen záležitost přesunu rybářských plavidel, aby mohla lovit jinde, protože tento přístup nezohledňuje kromě jiného to, jak rybáři chápou mořské dno, a přítomnost jiných

rybářských plavidel v sousedících oblastech, čímž může dojít k překrývání a lokalizovanému nadměrnému využívání zdrojů a zhoršení pracovních podmínek;

9. domnívá se, že větší počet iniciativ v rámci akčního plánu i mimo jeho působnost, jež se týkají téže rybolovné techniky, zpochybňuje soudržnost a předvídatelnost činností Komise, přičemž snaha Komise zavést celkový zákaz některých rybolovných technik bude rozmělněna řadou různých opatření;
10. je přesvědčen, že tento přebytek více či méně krátkodobých opatření odvádí pozornost od soudržnosti a legitimacy iniciativ, které by měly být přijaty konsenzuálně s ohledem na socioekonomické, technické a vědecké aspekty;
11. bere na vědomí, že akční plán přehlíží důsledky některých svých aspektů, protože byl zveřejněn bez toho, aby se počkalo například na vědecké a socioekonomické závěry ohledně předchozích návrhů;

Úhoři

12. zdůrazňuje složitost a rozmanitost řízení populací úhořů, které není omezeno na jediný námořně orientovaný přístup; upozorňuje na skutečnost, že soustředíme-li se na roční rybolovná práva, přehlídíme jiné důležité faktory, jako jsou migrační překážky, kvalita přírodních stanovišť a nezákonný rybolov a obchod; zdůrazňuje, že nařízení o úhoři říčním zaujímá holistický a komplexní přístup, který zohledňuje jak mořskou, tak sladkovodní fázi života úhoře, a zabývá se jak dopadem rybolovu, tak i jinými dopady na populace úhoře;
13. zdůrazňuje, že opatření přijímaná mimo kontext nařízení o úhoři říčním oslabují soudržnost přijaté politiky; odsuzuje skutečnost, že nařízení Rady (EU) 2023/194⁷ omezuje rybolov úhoře tím, že zavádí šestiměsíční období zákazu rybolovu bez náležité konzultace se zúčastněnými stranami nebo posouzení socioekonomických dopadů; domnívá se proto, že by před přijetím dalších omezujících opatření měla být provedena analýza obnovy populace tohoto druhu a jeho možné úlohy v boji proti invazním druhům, jak je oznámeno v akčním plánu;

Reakce členských států na akční plán

14. bere na vědomí četná prohlášení a jasná stanoviska zástupců členských států, kteří kritizují akční plán a související nejistoty a odmítají zákaz vlečných sítí pro lov při dně v chráněných mořských oblastech;
15. bere na vědomí právní kroky, jež podnikly členské státy nebo regionální orgány, jako je Xunta de Galicia, u Soudního dvora Evropské unie proti opatřením spojeným s akčním plánem, jež zdůrazňují, že některá opatření postrádají proporcionalitu;

Nejasná vyjádření Komise k právními výkladu akčního plánu

⁷ [Nařízení Rady \(EU\) 2023/194 ze dne 30. ledna 2023, kterým se pro rok 2023 stanoví rybolovná práva ve vodách Unie a rybolovná práva, jimiž disponují rybářská plavidla Unie v některých vodách mimo Unii, pro některé rybí populace, a kterým se pro roky 2023 a 2024 stanoví tato rybolovná práva pro některé populace hlubinných druhů ryb, Úř. věst. L 28, 31.1.2023, s. 1.](#)

16. konstatuje, že i když akční plán není právně závazný, jeho provádění obnáší významné socioekonomické náklady pro členské státy a jejich loďstva, protože obsahuje 90 opatření ve formě nařízení, pokynů, analýz, plánů, studií, zpráv a iniciativ;
17. konstatuje, že je nepříjemné, že Komise nemá jasno v právních důsledcích akčního plánu, vzhledem k řadě vzájemně si odporujících tvrzení, zejména těch, které byly učiněny na zasedání parlamentního Výboru pro rybolov; domnívá se, že tato skutečnost poškozuje řadu odvětví rybářského průmyslu, jako je odvětví garnáta obecného, v době, kdy jim vyhlídky velmi kalí nejistoty spojené se současnými krizemi;
18. lituje vzájemně rozporných tvrzení pronesených v rámci Komise a zejména mezi Generálním ředitelstvím pro námořní záležitosti a rybolov a Generálním ředitelstvím pro životní prostředí, pokud jde o závaznost akčního plánu;

Socioekonomické aspekty a potravinové zabezpečení

19. podporuje návrh předsedkyně Komise v jejím projevu o stavu Unie za rok 2023, aby každý nový právní předpis procházel testem konkurenceschopnosti; požaduje, aby akční plán a návrhy týkající se rybolovu a jiné iniciativy zahrnovaly test konkurenceschopnosti, pokud jde o jejich socioekonomický dopad a jejich účinky na pobřežní komunity;
20. lituje skutečnosti, že akční plán není doprovázen socioekonomickou studií, posouzením dopadu ani průběžnou zprávou a že nenavrhuje žádný druh opatření dalšího financování pro zelenou a energetickou transformaci;
21. vyzývá, aby byl přijat takový akční plán, který spolu se SRP přispěje k nárůstu produktivity, k důstojné životní úrovni v odvětví rybolovu, včetně odvětví drobného rybolovu, a ke stabilním trhům a který zajistí dostupnost potravin, aniž by bylo ohroženo potravinové zabezpečení nebo vznikl rozdíl mezi faktickou a formální jurisdikcí státu;
22. vítá výzvu Komise ke shromažďování údajů o dopadu rekreačního rybolovu, ale zdůrazňuje, že je také nutné zvážit hospodářské a sociální dopady udržitelných rekreačních rybolovných činností;

Mezinárodní opatření a vzájemnost

23. považuje za zásadní, aby se veškerá omezení, ať už jsou založena na akčním plánu, či nikoliv, automaticky promítla i do produktů dovážených ze zemí mimo EU, zejména proto, že EU dováží 70 % ryb, které spotřebovává, čímž se zajistí soulad mezi vnitřními a vnějšími politikami a rovné podmínky mezi hospodářskými subjekty z EU a ze zemí mimo EU;
24. zdůrazňuje, že úlovky mobilním zařízením pro lov při dně tvoří 25 % celkových evropských úlovků a že účinná opatření pro vlečné sítě pro lov při dně na úrovni EU by neměla vést k navýšení dovozů, zejména pokud tyto vlečné sítě pro lov při dně používají i zahraniční rybářská loďstva;

Odvětví rybolovu jde příkladem

25. podporuje pokračující snahy odvětví rybolovu o zlepšení rybolovných technik a snížení jejich dopadu na životní prostředí bez čekání na akční plány Komise; zdůrazňuje pozitivní příklady obnovy populací druhů v chráněných oblastech při zachování rybolovných činností díky významné úloze zúčastněných stran v odvětví rybolovu;

Akty v přenesené pravomoci uvedené v akčním plánu

26. připomíná, že zamítl akt v přenesené pravomoci týkající se dohody SIOFA, a znovu potvrzuje svůj závazek přezkoumat veškeré nadcházející akty v přenesené pravomoci nebo prováděcí akty spojené s akčním plánem;

o

o o

27. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Skutečností je, že Evropa dováží 70 % mořských produktů, které spotřebovává. A evropští rybáři dodržují jedny z nejpřísnějších pravidel na světě, jimiž se řídí jejich činnosti ve všech kategoriích a činnostech rybolovu, a proto musejí jít příkladem a především stát se zárukou správné rybolovné praxe.

Evropští spolunormotvůrci, a tedy i Evropský parlament, musí být zárukou rovnováhy mezi nezbytnou transformací některých postupů zejména v souvislosti se změnou klimatu, ale i s ohledem na nejrůznější více či méně předvídatelné faktory: škodlivé druhy, úbytek populací, ale i s ohledem na lepší údaje o oceánech.

Opatření neznamená zákaz. Opatření neznamená revoluci. Opatření nesmí evropským subjektům vnucovat představy a politické programy bez dialogu nebo hůř – k jejich újmě.

Je nesrozumitelné a znepokojivé vidět paralýzu Evropské komise v dialogu s rybáři při hájení opatření! Žádné opatření by nemělo být přijato bez lidí, kteří jsou zárukou vztahu mezi člověkem a oceány, tj. místních rybářů a zástupců drobného rybolovu.

Oceány ohrožuje řada zásadních hrozeb: znečištění, oteplování oceánů, plasty a změna klimatu a právě tak viditelné jsou i jejich účinky: větší eutrofizace, acidifikace, oteplování oceánů, znečištění plasty nebo v některých případech nekontrovaný nárůst počtu dravých ptáků. Pokud ale evropské orgány jednají v úzké konzultaci s odvětvím rybolovu a rybáři, dochází k pokroku a množí se dobré zprávy. Například došlo k významným zlepšením stavu rybích populací v mořích EU a řada rybolovných subjektů provozuje operace, které mají certifikovanou udržitelnost. V uplynulých 20 letech se rybí biomasa v severovýchodním Atlantiku významně zvětšila a podle nejnovější zprávy výboru VTHVR (VTHVR 22-01 ad hoc) z roku 2020 jí bylo asi o 35 % více než v roce 2003. Současně významně poklesla míra úmrtnosti způsobená rybolovem a také klesá počet populací ohrožených nadměrným rybolovem.

Chaotická komunikace a vnitřní rozepře doprovázející akční plán Evropské komise bohužel významně přispěly k tomu, že se z něho stal plán poslední naděje, který by vymýtil stávající správnou praxi a zhoršil by socioekonomické problémy a postavení odvětví rybolovu a který by měl pro členské státy u Soudního dvora represivní účinky. V příštím funkčním období by se Evropská komise měla vyhnout tomuto druhu nástrah a neměla by politikařit v souvislosti s problémy tak důležitými, jako jsou oceány. Akční plány musí vycházet z úspěchů a nedostatků, z obětí a úsilí evropského odvětví rybolovu. Cílem akčních plánů nesmí být nahradit evropský rybolov dovozem, tím méně kvůli válce na Ukrajině, která otevřela Evropanům a především světu oči ohledně nutnosti zajistit si strategickou autonomii a potravinové zabezpečení stejně jako v případě zemědělství.

V neposlední řadě – a to je další zásadní argument: musíme vědět, o čem hovoříme. Společně se také na vědecký výzkum, který ve spojení s rybolovnými činnostmi již nyní napomáhá tomu, aby se evropská politika v oblasti rybolovu stala vzorovou politikou založenou na vědeckých poznatcích a realitě. Diskuse a postoje někdy postrádají racionální základ a někteří lidé chtějí jen zakazovat a odmítají pochopit, že je bez problémů možné omezit nebo uspořádat souběh lidských činností a ochrany oceánů. Zákaz určitých činností,

kteřé jsou dobře regulovány na evropské úrovni, často vede k tomu, že v zahraničí jsou povolovány špatné postupy.

Například během čtyřletého výzkumného projektu byl pečlivě zkoumán dopad lovu garnáta obecného na převládající typy stanovišť v národních parcích ve Waddenském moři podél německého pobřeží Severního moře. Součástí projektu bylo i zkoumání jednak krátkodobých dopadů, jednak dlouhodobých změn vyvolaných lovem garnáta obecného. Výsledek: lov garnáta obecného má pouze malý dopad na mořské dno. Pokud se vůbec projeví nějaké účinky na úrovni tohoto druhu, byly jen krátkodobé. Tyto výsledky však nejsou ničím novým. Když se zřizovaly dva národní parky na německém pobřeží Severního moře, proběhla komplexní studie vlivu lovu candáta obecného s názvem Výzkum ekosystému Waddenského moře. V závěrečné zprávě tehdy autoři dospěli k závěru, že přímé dopady lovu garnáta obecného jsou pouze krátkodobé.

Závěrem lze říci, že chráněné mořské oblasti mají různé cíle ochrany. Zřizují se za účelem ochrany přírodních zdrojů, jako jsou savci, ptáci nebo želvy, často nikoliv výlučně za účelem ochrany mořského dna. Opatření v oblasti řízení se přizpůsobují příslušným místním podmínkám.

Proto by se měl v akčním plánu uplatnit průřezový a holistický přístup a plán by se neměl výlučně zaměřovat pouze na činnosti rybolovu jako na jedinou příčinu zodpovědnou za veškeré problémy.